

tým — nýbrž teprv jejím pravoplatným povolením, platným schválením úkonu — to ještě jen pod podmínkou, že se tím nedostane do majetku podléhajícího již o sobě nebo s tímto přírůstkem záboru (§ 4 záb. zák.) pokud se týče netvoří-li nemovitost ta sama výměru záboru podléhající, jak tomu dle dosahu vlastních udání stěžovatelových u K. jest, do té nemovitost je zabrána a proto výpověď dle §u 12 náhr. zák. přípustna. Třebaže je tu výpověď případně fakticky (ne právně) předčasná, nevadí to a nenese s sebou pro stranu žádné újmy, protože, bude-li schválení uděleno, výpověď stane se tím samým bezúčinnou, a případné exekuci může strana čeliti žádostí za odklad její dle obdoby ex. ř. (§ 42 čís. 1 ex. ř.), jehož žalobě účinkem svým se rovná žádost za schválení zcizovacího úkonu, pokud se týče čís. 5 (kde zase žádost ta rovná se účinkem žalobě opoziční dle §u 35 ex. ř.), ač neprodlouží-li jí Státní pozemkový úřad lhůtu výpovědní dle §u 20 (3) náhr. zák. sám. Tyto všechny otázky probral Nejvyšší soud již vícekrát a zachovává ve smyslu těchto zásad neúchylnou praxi. Jisto je, že výpověď daná před vyřízením žádosti takové neporušuje žádného z předpisů §§ 12—25 náhr. zák., pro jichž porušení jedině lze stížnost podati. Výklady stížnosti o otázce, zda podle záborového práva vyžaduje se vlastnictví knihovní, či zda stačí vlastnictví naturální, opírající se o platný důvod a fysickou držbu, jsou zcela bezpředmětny, neboť o otázku tu šlo by teprve tehdy, kdyby se jednalo buď o to, zda pozemkový majetek osoby takto naturálně nabytý, připočten byv k jejímu majetku knihovnímu, jenž sám o sobě hranice záborové nepřesahoval, zvětšil by ho tak, že by nyní hranici tu překročil, anebo o to, zda pozemkový majetek osoby takto naturálně pozbytý, odečten byv od jejího majetku knihovního, jenž s ním hranici tu přesahoval, zmenšil by ho tak, že by jí nedosahoval neb aspoň nepřekročil, ale nic takového stížnost neuplatňuje. Než přes to lze podotknouti, že stěžovatel žádného platného titulu netvrdí, neboť, žádal-li za schválení zcizovacího úkonu, jenž titul ten má představovat, zapominá, že zcizovací úkon bez schválení je neplatným (§ 7 zákona záborového nové znění) a tudíž není ještě platným, když za schválení sice žádáno bylo, ale žádost ještě není vyřízena. Bude-li však úkon schválen, tehdy, jak již řečeno, výpověď tím samým pozbyla by ohledně příslušných nemovitostí účinnosti, kdyby tím ze záboru vystoupily.

Čís. 5652.

Patentu ze dne 5. července 1853, čís. 130 ř. zák. nelze použiti, jde-li o cestu nezbytnou, aniž v případě §u 2 zákona ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 13. ledna 1926, R I 1/26.)

Žádost, by ve smyslu §u 2 zákona o zajištění půdy drobným pachtýřům byla zřízena služebnost jízdy po pozemku čk. 595 les, o b a n i ž š í s o u d y zamítly vzhledem k zákazu císařského patentu ze dne 5. července 1853, čís. 130 ř. zák.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil soudu první stolice, by, doplně řízení, znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Nižší stolice shledávají překážku pro zřízení žádané služebnosti v tom, že pozemek čís. kat. 595, jenž má býti služebným, jest les. To však překážkou v případě Šu 2 požad. zák. není. Aby se to jasně ukázalo, stačí, ale ovšem také třeba jest, seřaditi všechny příslušné právní normy, které v tuto otázku zasahují, neboť teprve ze vzájemného porovnání jich všech bude lze se dobrati pravého smyslu ustanovení. 1. Předpis Šu 43 prvý odstavec patentu ze dne 5. července 1853, čís. 130 ř. zák., který dle názoru nižších stolic rozhoduje, stanoví ve spojení s Šem 6 písm. a), jehož se dovolává, a Šem 1 čís. 3 písm. a), jež zase tento cituje, že: služebnosti polní přes pozemky lesní nelze zřizovati jinak, než písemní smlouvou nebo posledním pořizáním neb právním (soudním) výrokem vynesným při rozdělení společných pozemků a to ještě jen pod tou podmínkou, že přiznaná služebnost uznána bude úřadem za slučitelnou s ohledy na hospodářství zemědělské a její vykonávání tedy za přípustné. 2. Zákon ze dne 7. července 1896, čís. 140 ř. zák. pak stanoví: v Šu 1, že pro nemovitost, postrádající spojení s veřejnou sítí cest, potřebného k řádnému obhospodařování nebo používání jejímu, buď že spojení cestní úplně chybí nebo se jeví nedostačným, může žádáno býti zřízení nezbytné cesty přes cizí pozemky, pokud není možna odpomoc dle Šu 365 obč. zák., jenž dopouští vyvlastnění (pokud se týče jako méně obsažené ve více i obřemenění vlastnictví) z důvodu obecného blaha, anebo dle jiných zákonů; v Šu 4 třetí odstavec, které nemovitosti jsou z této povinnosti, trpěti zřízení nezbytné cesty, vyňaty, mezi nimi však lesy uvedeny nejsou. Z toho namanuje se právní otázka: má tu platnost předpis patentu pod 1. citovaný či nemá? Je možna dvojí odpověď. Lze říci, že, když lesy z povinnosti nezbytné cesty vyňaty nejsou, musí ji trpěti, jakmile jen jsou tu podmínky zákona o nezbytných cestách, že tedy lesy jsou zde postaveny na roveň každému jinému k nezbytné cestě povinnému pozemku; ale lze také říci, že lesy ovšem sice z povinnosti nezbytné cesty vyňaty nejsou, tím však že nic dále řečeno není, než právě to, že vyňaty nejsou, že však to, jaké podmínky splněny býti musí, by služebnost přesně zřízena býti měla, tu rozhodnuto není, a že tedy vždy sáhnutí dlužno ještě k patentu ad 1., jenž také absolutního zákazu zřizovati služebnost polní přes pozemky lesní neobsahuje, přece však zvláštní podmínky pro zřízení to stanoví. Logicky možným a tudíž správným je jediné úsudek prvý, neboť jen on se srovnává s účelem zákona a umožňuje jeho použití, kdežto úsudek druhý mu odporuje a činil by jeho použití na pozemky lesní přímo nemožným, takže by se to rovnalo tomu, jakoby i lesy v Šu 4 třetí odstavec byly přímo právním předpisem z povinnosti trpěti nezbytnou cestu vyňaty. Nezbytná cesta totiž musí býti, jsou-li tu podmínky, zřízena i proti vůli majitele pozemku,

jenž má býti služebným, neboť jen tak může býti hospodářskému účeli zákona vyhověno, podle předpisu patentu však proti vůli majitele služebnost zříditi nelze (můžeť zřízena býti jen písemní smlouvou nebo posledním pořízením), leda soudním výrokem při rozdělení společných pozemků, o který případ se však v zákoně o nezbytných cestách vůbec nejedná, neboť ten vyřízen je již v §u 842 obč. zák., kdežto zákon o nezbytných cestách je, jak § 1 praví, dán právě pro ty případy, kde odpomoc podle zákonů již platících možna nebyla. Jde-li tedy o služebnost nezbytnou, musí jí na se vzíti i les bez ohledu na předpis patentu. 3. § 2 požad. zákona konečně stanoví, že požadovací právo pachtýřovo vztahuje se i: na služebnosti spojené s vlastnictvím pozemku propachtovaného jako s pozemkem panujícím, případ to, jehož tu není, neboť je to případ, kdy služebnost už jako právo existuje a sice na pozemku jiného majitele, než propachtovatelově, neboť tento na svém vlastním pozemku služebnost míti nemůže; na práva, jež vykonával pachtýř na »ostatních«, lépe řečeno jiných pozemcích propachtovatelových za trvání pachtu, pokud jich jest i na dále nutně třeba k hospodaření na požadovaném pozemku. To je tedy tatáž podmínka, jako při nezbytných cestách. Že zákon o nezbytných cestách, mluví o spojení cestním »potřebném« k řádnému obhospodařování pozemku, požadovací zákon pak o služebnosti k tomu účelu »nutně potřebné«, nečiní rozdíl, protože i ono pouze potřebné spojení nazývá zákon jedním dechem zároveň cestou »nezbytnou«, cestou z nouze, tož nutnou, a mimo to každá potřebnost tak jako nutná potřebnost zůstává věci volného uvážení, ježto požadovací zákon pojmu toho vůbec nedefinuje, zákon o nezbytných cestách pak definuje jej tak, že to konec konců opět zůstává věci volného uvážení: praví totiž, že je cesta tehdy potřebnou, když spojení s veřejnou sítí cest buď úplně chybí, nebo jeví se nedostatečným, nestanoví však, kdy se má pokládati za nedostatečné. Pakliť tomu všemu tak, patrně, že zákon požadovací vstoupil mezi ty zákony, o nichž § 1 zákona o nezbytných cestách stanoví, že nejprve přicházejí na řadu ony, a teprve, když odpomoc podle nich není možnou, že lze žádati za nezbytnou cestu. Kdyby tedy požadovatelé v tomto požadovacím řízení nároku na nutně potřebnou služebnost neuplatnili, hrozilo by jim nebezpečí, že by s žádostí za cestu nezbytnou byli odmrštěni s poukazem, že si to sami zanedbali, když jim v řízení požadovacím nebyla zřízena (§§ 1 a 2 (1) zákona o nezbytných cestách). Jest také patrně z účelu zákona požadovacího, že chtěl drobného pachtýře, vlastnictví pachtovaného pozemku nabývajícího, zaopatřiti hned zde v požadovacím řízení všemi pozemkovými právy k hospodaření na vypožadovaném pozemku potřebnými, neboť právě proto, že je to drobný (nemajetný) pachtýř, chtěl ho uchrániti všech zbytečných výdajů, sice by jinak dobrodiní, jímž ho obmyslil, po případě ztenčil nebo docela zmařil, i jistě tedy hleděl ho právě předpisem §u 2 požad. zák. zbaviti nákladů spojených s vydobýváním a zřízením cesty nezbytné, jež jsou, jak známo, pravidelně velmi značné. Dle toho patent pro předpis §u 2 požad. zák. ad 3. neplatí.